

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра міжнародного права**

Боброва Ю.Ю.

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ГЕНДЕРНИХ ПРАВ

**Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи
студентів**

**Ужгород
2023**

УДК 342.726(076)
М58

Боброва Ю.Ю. Міжнародний захист гендерних прав: методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи студентів. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 44 с.

Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Міжнародний захист гендерних прав» розроблені для студентів зі спеціальності «Правознавство» згідно з вимогами Болонського процесу та відповідають навчальній програмі із зазначеної дисципліни у вищих навчальних закладах.

Методичні рекомендації містять систему організаційно-методичних заходів, які сприятимуть засвоєнню знань та формуванню навичок із зазначеної дисципліни.

Рецензенти:

Котляр Ольга Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародного права ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Менджул Марія Василівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

*Затверджено рішенням кафедри міжнародного права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол № 9 від 19 травня 2023 р.)*

*Рекомендовано до друку
науково-методичною комісією юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет».
(протокол № 9 від 6 червня 2023 р.)*

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ҐЕНДЕРНИХ ПРАВ»	6
ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	7
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ҐЕНДЕРНИХ ПРАВ»	9
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	14
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ	35
ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	36
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	38

ПЕРЕДМОВА

Генезис гендерної проблематики бере свій початок від минулих часів та зумовлений історичним встановленням феномену гендеру і певними чинниками, які впливали на його виникнення, подальший розвиток, а також нормативно-правовою базою, на підставі якої здійснювалося і відбувається нині гендерно-правове регулювання.

Побудова суспільства на засадах рівності, зокрема й за ознакою статі, базується на конституційному закріпленні у більшості країн світу гендерного паритету та розумінні того, що нині рівність – це вже не розкіш.

Необхідність нівелювання гендерної дискримінації зумовлена дисбалансом між нормативним визначенням гендерної рівності і реальними сучасними соціальними процесами, що характеризуються збереженням гендерних диспропорцій та стереотипів у всіх сферах суспільного життя. З огляду на це важливим є отримання студентами фундаментальних знань із міжнародного захисту гендерних прав, ознайомлення із найсучаснішими доробками провідних учених, порівняльно-правовим аналізом «гендерного законодавства» із відповідним законодавством країн ЄС та світу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини у сфері забезпечення та реалізації гендерної рівності у національному та міжнародно-правовому регулюванні:

- права на працю;
- права на освіту;
- доступу до влади;
- доступу до судочинства;
- бізнесу;
- прав людини і громадянина в умовах збройного конфлікту тощо.

Метою навчальної дисципліни «Міжнародний захист гендерних прав» є: опанування студентами системи знань з «гендерного права» України та зарубіжних країн; акцентування уваги студентів на складних теоретичних та практичних проблемах правовідносин із забезпечення та реалізації гендерної рівності; на основі конкретно-предметного матеріалу сприяти виробленню аналітичного мислення у студентів; формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування норм, які регулюють міжнародних захист гендерних прав.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародний захист гендерних прав» є: поглиблене вивчення студентами проблем «гендерного права», аналіз актів національного законодавства України, міжнародних документів, актів вищих судових інстанцій, навчальної та монографічної

літератури, вирішення аналітичних завдань та практичних казусів з даної проблематики відповідно до програми курсу.

Для досягнення мети вивчення навчальної дисципліни студентам необхідно засвоїти такі дисципліни: «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Адміністративне право» та «Цивільне право».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

– положення актів національного законодавства України та міжнародних документів з правового регулювання суспільних відносин із забезпечення та реалізації гендерної рівності;

– основні положення правової доктрини з питань забезпечення та реалізації гендерної рівності права на працю, освіту; доступу до влади, судочинства; у бізнесі; прав людини і громадянина в умовах збройного конфлікту у різних країнах світу;

– підходи судової практики щодо тлумачення і застосування законодавства, що регулює суспільні відносини із забезпечення та реалізації гендерної рівності;

– міжнародно-правове регулювання суспільних відносини із забезпечення та реалізації гендерної рівності;

вміти:

– використовувати положення науки «гендерного права» для вирішення практичних завдань;

– правильно застосовувати та тлумачити національне та міжнародне законодавство, яке регулює суспільні відносини із забезпечення та реалізації гендерної рівності;

– орієнтуватися в міжнародно-правовому регулюванні суспільних відносин із забезпечення та реалізації гендерної рівності;

– складати акти застосування норм права, процесуальні документи в сфері захисту гендерних прав.

**НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНИХ ЗАХИСТ ГЕНДЕРНИХ ПРАВ»**

Теми	лекцій	семінарів	сам. роб.
МОДУЛЬ 1			
1. Предмет і джерела навчальної дисципліни	2	2	
2. Міжнародно-правові підходи до розуміння гендеру та гендерної рівності	4	4	
3. Гендерна дискримінації за національним та міжнародним правом	2	2	
4. Базові доктрини Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок, їх застосування в Україні	4	4	
5. Тимчасові спеціальні заходи щодо забезпечення гендерної рівності: сучасний стан реалізації в Україні та досвід зарубіжних країн	2	2	
6. Правові проблеми забезпечення та реалізації гендерної рівності в Україні	2	2	
7. Міжнародних захист гендерних прав на працю	2	2	
Разом за змістовим модулем 1	18	18	
МОДУЛЬ 2			
8. Ключові міжнародні тенденції забезпечення гендерної рівності у праві на освіту	2	2	
9. Реалізація гендерної рівності у доступі до влади	2	2	
10. Механізми імплементації кращих зарубіжних моделей організації доступу до судочинства та гендерного законодавства	4	2	
11. Забезпечення та реалізація гендерних прав в умовах збройного конфлікту	2	2	
12. Гендерна рівність і бізнес: труднощі та можливості	2	2	
Разом за змістовим модулем 2	12	12	
Всього за навчальний рік	30	30	

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Протягом семестру студенти вивчають 2 модулі з дисципліни. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи та тестування. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Студент, який в результаті поточного оцінювання (під час комп'ютерного тестування, проектної роботи) або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі студент має також право відмовитися від складання іспиту. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати іспит.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулем отримав менш, ніж 60 балів, зобов'язаний складати екзамен з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час екзамену оцінені менше ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань (письмові контрольні роботи, комп'ютерні тестові завдання);
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної (самостійної) роботи.

Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи та (або) комп'ютерного тесту, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання індивідуальної (самостійної роботи) здійснюється у межах 20 балів за підготовку рефератів, наукових робіт, участь в наукових конференціях, підготовку науково-дослідницьких статей та їх озвучення, опрацювання наукових статей та першоджерел, участь в олімпіадах та конкурсах, виконання інших завдань.

Оцінювання активності під час аудиторних занять здійснюється у межах 30 балів:

30–25 балів – відвідано не менше 90% лабораторних та практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре» «відмінно»;

25–18 балів – відвідано не менше 75% лабораторних та практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре», «відмінно»;

18–10 балів – відвідано не менше 60% лабораторних та практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре», «відмінно»;

до 10 балів – відвідано не менше 50% лабораторних та практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре».

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНИХ ЗАХИСТ ГЕНДЕРНИХ ПРАВ»

МОДУЛЬ 1

1. ПРЕДМЕТ І ДЖЕРЕЛА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Предмет, об'єкт і система навчальної дисципліни «Міжнародних захист гендерних прав».
2. Методологія гендерних досліджень.
3. Місце навчальної дисципліни серед інших юридичних наук та її співвідношення з іншими дисциплінами у підготовці юристів.
4. Джерельна база.

Ключові слова: юридична наука, гендерна теорія, предмет, об'єкт, рівність прав, метод гендерних досліджень, джерельна база,

2. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ГЕНДЕРУ ТА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

1. Міжгалузеве сутнісне розуміння поняття гендеру, гендерної рівності.
2. Фемінність/маскулінність. Сучасна правова гендерна парадигма. Правові школи розуміння гендеру.
3. Розвиток прав жінок. Гендер і фемінізм. Ключові сучасні гендерні стереотипи. Гендерні фемінітиви.
4. Періодизація гендерних досліджень.

Ключові слова: гендер, гендерна рівність, фемінність, маскулінність, фемінізм, гендерні стереотипи, фемінітиви, періодизація

3. ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМ ТА МІЖНАРОДНИМ ПРАВОМ

1. Співвідношення понять гендерна рівність і дискримінація за ознакою статі у міжнародних нормах та національному законодавстві.
2. Міжнародна ідентифікація гендерної дискримінації.
3. Форми гендерної дискримінації.
4. Гендерна експертиза законодавства.
5. Законодавчі та інституційні можливості подолання гендерної дискримінації.
6. Керівні положення про заборону дискримінації в правовій системі України у світлі практики Європейського суду з прав людини.

Ключові слова: гендерна рівність, статева дискримінація, співвідношення міжнародного і національного права, міжнародна ідентифікація, гендерна експертиза, подолання гендерної дискримінації, практика ЄСПЛ.

4. БАЗОВІ ДОКТРИНИ КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО ЛІКВІДАЦІЮ ВСІХ ФОРМ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЖІНОК (CEDAW), ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

1. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок – міжнародний білль про права жінок.
2. Принципи CEDAW: недискримінації, рівності, зобов'язань держави.
3. Ключові зобов'язання держави щодо ліквідації гендерної дискримінації.
4. Практична реалізація CEDAW: досвід інших держав.
5. Відповідність законодавства України вимогам CEDAW.

Ключові слова: Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, ключові зобов'язання держави щодо ліквідації гендерної дискримінації, міжнародний досвід, відповідність законодавству

5. ТИМЧАСОВІ СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

1. Поняття та види тимчасових спеціальних заходів забезпечення гендерної рівності у розумінні національного та міжнародного законодавства.
2. Співвідношення понять «позитивні дії» та «позитивна дискримінація».
3. Навчання, квотування, преференції, перевага при працевлаштуванні.
4. Механізми імплементації Україною досвіду інших держав у застосуванні тимчасових спеціальних заходів забезпечення гендерної рівності.
5. Спеціальні заходи забезпечення гендерного балансу зайнятості у приватному секторі.

Ключові слова: тимчасові спеціальні заходи, позитивні дії, позитивна дискримінація, навчання, квотування, преференції, імплементації досвіду інших держав

6. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ

1. Загальна характеристика Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків».
2. Інституційні заходи протидії статевій дискримінації в Україні (Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»).
3. Правові та соціальні аспекти домашнього насильства (Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»).
4. Законодавчі механізми боротьби з торгівлею людьми (Закон України «Про протидію торгівлі людьми»).
5. Ратифікація Стамбульської конвенції та її ефективність для України.
6. Юридична відповідальність за порушення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків.

Ключові слова: інституційні заходи протидії статевій дискримінації, законодавче регулювання, домашнє насильство, торгівля дітьми, Стамбульська конвенція, відповідальність за порушення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків

7. МІЖНАРОДНИХ ЗАХИСТ ГЕНДЕРНИХ ПРАВ НА ПРАЦЮ

1. Сучасний ринок праці: гендерний розріз.
2. Види дискримінації за ознакою статі на ринку праці та професійна сегрегація. Оплата праці крізь гендерну лінзу.
3. Протидія сексизму, сексистській рекламі; сексистським висловлюванням у правовідносинах на ринку праці.
4. Феномени «скляного ліфту»/«скляної стелі» та «скляних стін». Відпустки для чоловіків та жінок: гендерна симетрія.
5. Політика балансу між роботою та сімейними обов'язками. «Дружнє до сім'ї робоче середовище».
6. Механізм притягнення до відповідальності роботодавця за переслідування на робочому місці, за сексуальні домагання.

Ключові слова: професійна сегрегація, оплата праці, сексизм, «скляний ліфт», «скляна стеля», «скляні стіни», відпустка, «дружнє до сім'ї робоче середовище», сексуальні домагання

МОДУЛЬ 2

8. КЛЮЧОВІ МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ПРАВІ НА ОСВІТУ

1. Гендерний баланс у доступі до дошкільної, загальної середньої, професійної та вищої освіти. Освітні гендерні стереотипи.
2. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року, схвалена Кабінетом Міністрів України та Операційний план з її реалізації на 2022–2024 роки.
3. Обов'язкова антидискримінаційна експертизи освітнього контенту.
4. 3R стратегія досягнення гендерної рівності у школі.
5. Гендерний аудит закладів освіти. Гендерне бюджетування в освіті.

Ключові слова: освіта, освітні гендерні стереотипи, стратегія, антидискримінаційна експертизи освітнього контенту, 3R стратегія, гендерний аудит, гендерне бюджетування

9. РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ДОСТУПІ ДО ОРГАНІВ ВЛАДИ

1. Рівність умов та можливостей для чоловіків і жінок у доступі до керівних посад, досягнення більш високих щаблів професійного зростання та участі у прийнятті суспільно важливих рішень.

2. Представництво жінок і чоловіків у політичних партіях, громадських рухах, організаціях та об'єднаннях громадян тощо.

3. Жіночі організації в Україні та інших країнах світу, їх вплив на забезпечення доступу жінок до органів влади, кар'єри у них.

4. Квотування як інструмент підвищення представництва жінок у органах державної влади.

5. Механізми інтегрування концепції соціально-гендерної рівності в роботу органів державної влади.

***Ключові слова:** доступ до органів влади, представництво жінок, політичні партії, суспільно важливі рішення, кар'єра, квотування, концепція соціально-гендерної рівності*

10. МЕХАНІЗМ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КРАЩИХ ПРАКТИК ЗАРУБІЖНИХ МОДЕЛЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА ТА ГЕНДЕРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1. Поняття діяльності судді як правової категорії: гендерний аспект.

2. Специфіка організаційно-правових основ забезпечення роботи судді – гендерний вимір.

3. Гендерна характеристика морально-правових засад суддівської професії.

4. Особливості формування внутрішнього переконання судді при прийнятті рішення в окремих категоріях цивільних справ, пов'язаних із проявами дискримінації за ознакою статі.

5. Вплив гендерного чинника на формування внутрішнього переконання судді під час прийняття рішень у кримінальному судочинстві.

6. Відмінності у типах професійно-правових проблем суддів за гендерним показником.

7. Реалізація правового принципу гендерної рівності під час здійснення правосуддя.

8. Реалізація гендерної рівності у країнах романо-германської правової сім'ї.

9. Ключові тенденції забезпечення гендерної рівності у країнах англо-американської правової сім'ї.

***Ключові слова:** суд, суддя, суддівська діяльність, гендерна характеристика, внутрішнє переконання судді, професійно-правові проблеми суддів, міжнародний досвід, романо-германська правова сім'я англо-американська правова сім'я.*

11. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНИХ ПРАВ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

1. Міжнародно-правові підходи до розуміння гендерно зумовленого насильства під час воєнних дій.

2. Міжнародний досвід протидії сексуальному насиллю як засобу ведення війни в умовах воєнного конфлікту.

3. Правові та організаційні проблеми захисту прав, свобод та інтересів ВПО; осіб, які проживають на ТОТ та інших категорій, які постраждали від збройного конфлікту: гендерний аспект.

4. Жінки у секторі безпеки і оборони України.

5. Військовий облік жінок.

6. Детермінанти відновлення військових судів в Україні, перспективи представлення там жінок.

***Ключові слова:** збройний конфлікт, гендерно зумовлене насильство, сексуальне насильство, захист прав, свобод та інтересів ВПО, особи які проживають на ТОТ, сектор безпеки і оборони, військовий облік жінок, військові суди.*

12. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ І БІЗНЕС: ТРУДНОЩІ ТА МОЖЛИВОСТІ

1. Бізнес-леді у сучасному діловому світі: можливості реалізації потенціалу.

2. Основні проблеми в бізнес кар'єрі жінок.

3. Жіночий/чоловічий стиль керівництва.

4. Суспільно-соціальні стереотипи кар'єрного зростання жінок.

5. досвід виконання бізнесом зобов'язань держави у сфері забезпечення гендерної рівності.

***Ключові слова:** бізнес, кар'єра, жіночий/чоловічий стиль керівництва, виконання бізнесом зобов'язань*

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Предмет і джерела навчальної дисципліни

План

1. Предмет і об'єкт навчальної дисципліни «Міжнародних захист гендерних прав».
2. Застосування гендерного підходу в методології юридичної науки.
3. Місце навчальної дисципліни серед інших юридичних наук.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Проаналізуйте та опишіть предмет та об'єкт навчальної дисципліни «Міжнародних захист гендерних прав».
2. Дайте визначення поняття «гендерного методу» наукових досліджень та правового регулювання.
3. Складіть блок-схему «Предмет міжнародного захисту гендерних прав».
4. Складіть таблицю «Місце навчальної дисципліни серед інших юридичних наук».
5. Складіть таблицю джерел дисципліни «Міжнародних захист гендерних прав».

Література:

1. Аніщук Н. В. Застосування гендерного підходу в методології юридичної науки. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. 2013. Вип. 69. С. 90–96.
2. Боброва Ю.Ю. Антропологічні витоки розуміння гендеру. *The scientific heritage*. 2021. № 79. С. 16–19.
3. Бовуар С. Друга стать. Т. 1. Київ, 2017. 368 с.
4. Богачевська-Хомяк М. Дума України – жіночого роду. Київ, 1993. 57 с.
5. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / ред. Л. Гентош. Львів, 2003. 250 с.
6. Гендерні відносини та параметри їхнього дослідження. URL: <http://bezref.in.ua/genderna-psihologiya-yak-galuze-psihologichnoyi-nauki.html?page=68>
7. Глобальне узагальнююче дослідження ООН – Посилення національних механізмів забезпечення гендерної рівності та розширення можливостей жінок (ООН Жінки, 2010). URL: http://www.un.org/womenwatch/daw/TechnicalCooperation/GLOBAL_SYNTHESIS_REPORT_Dec%202010.pdf
8. Говорун Т., Кікінеджи О. Стать та сексуальність: психологічний ракурс : навч. посіб. Тернопіль, 1999. 384 с.
9. Грей Дж. Чоловіки з Марса, жінки з Венери. Київ, 2018. 312 с.
10. Гендерний глосарій. URL: http://ngu.gov.ua/sites/default/files/gendernyy_glosariy.pdf
11. Дашковська О. Р. Правове становище жінки в аспекті гендерної рівності: загальнотеоретичний аналіз : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2008. 35 с.
12. Жаровська І. М. Щодо проблем методології держави і права. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2015. № 827. С. 138–141.
13. Жінки та чоловіки: стало відомо, кого в Україні більше. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1737420-zhinki-ta-choloviki-stalo-vidomo-kogo-v-ukrayini-bilshe>
14. Канадські передові практики у сфері гендерного аналізу. Синтез федеральних, провінційних/територіальних та громадських механізмів, ресурсів та практик в Канаді / К. Гартсайд, Х. Боргес, О. Ганьківська. Київ, 2013. 72 с.
15. Кельман М. С. Методологія права на сучасному етапі державо-творення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2007. Вип. 3. С. 3–13.

16. Кельман М. С., Коваль І. Ф. Методологія дослідження як наукове пізнання. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2016. № 855. С. 199–204.
17. Кімелл М. С. Гендероване суспільство. Київ, 2003. 490 с.
18. Кравець В. П., Говорун Т. В., Кікінежді. О. Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія. Тернопіль, 2013. 448 с.
19. Лавріненко Н. Про нові методологічні підходи до дослідження інституту гендера. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2006. № 2. С. 110.
20. Пушкарьова Н. Від «жіночих студій» до «гендерних досліджень», від історії фемінології до гендерної історії. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Л. Гентош, О. Кісь. Львів, 2003. 250 с.
21. Усанова Л. А., Нестеренко М. М. Гендерні стереотипи та проблеми лідерства. *Філософські обрії*. 2015. № 33. С. 98–106.

Тема 2. Міжнародно-правові підходи до розуміння гендеру та гендерної рівності

План

1. Поняття гендеру, гендерної рівності у національному та міжнародному законодавстві.
2. Періодизація гендерних досліджень. Розвиток прав жінок. Фемінізм.
3. Правові школи розуміння гендеру.
4. Гендерні стереотипи як детермінанти дискримінації за статевою ознакою.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Дайте визначення понять «гендер», «гендерна рівність» у національному та міжнародному законодавстві.
2. Складіть блок-схему «Періодизація гендерних досліджень».
3. Складіть порівняльну таблицю «Розвиток прав жінок в Україні та країнах ЄС».
4. Визначте роль гендерних стереотипів у дискримінації за статевою ознакою.
5. Розкрийте правові школи розуміння гендеру.

Література:

1. Андрусак І. П. До історії поняття «гендерна рівність». *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 2. С. 8–13.
2. Боброва Ю.Ю. Від гендерної теорії до практики: виклики сьогодення. *Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development : materials of International conference (Geneva Switzerland, July 26–28, 2022)*. Geneva Switzerland, P. 176–179.
3. Бондаренко Н. О. Розвиток прав жінок УРСР: національний та міжнародний аспекти (1917–1991 рр.) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2004. 20 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, 2001. 1440 с.
5. Вікстром Малін Фарегберг. Життя європейців: гендерна рівність в Швеції. URL: <https://povaha.org.ua/zhyttya-jevropejtsiv-henderna-rivnist-v-shvetsiji/>
6. Вілкова О. Ю. Конструктивні та деструктивні вияви гендерних стереотипів / Укр. центр політ. менеджменту. Груд. 2011 р. URL: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=8&n=53&c=1131>
7. Воронкова В. Г. Парадигма феміністської свідомості. Жінка в Україні : міжвід. наук. зб. Київ, 2001. Т. 23. С. 247–249.
8. Впровадження гендерних підходів у роботу комітетів Верховної Ради України : практ. посіб. Київ, 2005. 186 с.

9. Гендерна нерівність: чи існує у Німеччині дискримінація жінок на ринку праці. URL: <https://www.dw.com/uk/a-41101481>
10. Гендерна рівність у практиці ЄСПЛ. Ч. 1. URL: https://www.bitlex.ua/uk/blog/news/post/genderna_rivnist_u_praktytsi_yespl__chastyna_1
11. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві / за ред. Ю. І. Саєнка. Київ, 2007. 143 с.
12. Глиняний В. П. Правове становище заміжньої жінки від стародавнього до новітнього часу : автореф. дис. ... д-ра юрид наук. Одеса, 2002. 36 с.
13. Гендерна рівність і права жінок / Бюро з демократ. ін-тів і прав людини ; ОБСЄ. Варшава, 2017. URL: <http://www.osce.org/odihr/303541?download=true>
14. Гендерна рівність: шведський підхід до справедливості. URL: <http://www.sweden.se/eng/home/society/equality/facts/gender-equality-in-sweden/>
15. Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року : затв. постановою Каб. Міністрів України від 11 квіт. 2018 р. № 273. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/273-2018-%D0%BF>
16. Директива 79/7/ЄС про рівне ставлення до чоловіків і жінок : від 19 груд. 1979 р. URL: <http://www.rac.org.ua/uploads/content/59/files/socialdimeuuacompendium.pdf>
17. Кісь О. Дефініції фемінізму. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. 2000. № 17. С. 19.
18. Кісь О. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в сучасній Україні. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. 2003. № 27. С. 44.
19. Козуля О. Жінки в історії України. Київ, 1993. 256 с.
20. Мітчелл Дж. Психологічний аналіз і фемінізм: Радикальна переоцінка психоаналізу Фрейда. Львів, 2004. 480 с.
21. Павличко С. Фемінізм. Київ, 2002. 134 с.

Тема 3. Гендерна дискримінація за національним та міжнародним правом

План

1. Поняття та форми дискримінація за ознакою статі у міжнародних нормах та національному законодавстві.
2. Міжнародна ідентифікація гендерної дискримінації.
3. Гендерно-правова експертиза законодавства.
4. Законодавчі та інституційні можливості подолання гендерної дискримінації.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Розкрийте зміст поняття: «дискримінація за ознакою статі» у міжнародних нормах та національному законодавстві; вкажіть її форми.
2. Складіть блок-схему «Міжнародна ідентифікація гендерної дискримінації».
3. Складіть порівняльну таблицю «Можливості гендерно-правової експертизи за законодавством України та зарубіжних країн» (за вибором студента).
4. Випишіть 5 законодавчих положень протидії гендерній дискримінації в Україні.
5. Проаналізуйте текст рішення ЄСПЛ з питання гендерної дискримінації (за вибором студента) та систематизуйте письмово основні положення.
6. Вирішіть тести:
  - 1) *Гендер це:*
    - а) соціальна стать;
    - б) суспільна стать;
    - в) соціальний статус.

2) *Гендерні стереотипи це:*

- а) існуючі в суспільстві уявлення про сутність чоловіка і жінки;
- б) набір якостей конкретної людини;
- а) типи жінки і чоловіки.

3) *Гендерна рівність це:*

- а) рівність прав усіх жінок;
- б) рівні права чоловіків і жінок;
- в) рівні права і можливості жінок і чоловіків.

4) *Принцип гендерної рівності охоплює:*

- а) рівність всіх перед законом;
- б) захист прав жінок;
- в) дотримання ідеї рівності людей у їхніх правах, обов'язках і можливостях незалежно від їхньої статі.

5) *Гендерно-правова експертиза національного законодавства проводиться:*

- а) урядовою уповноваженою з питань гендерної політики;
- б) Мін'юстом;
- в) Кабінетом Міністрів України.

б) *«Кандидатка», «юристка», «депутатка», «доцентка» це?*

- а) назви професій, посад;
- б) гендерні фемінітиви;
- в) жіночі професії.

Література:

1. Аніщук Н. В. Гендерне насильство у правовому житті України : монографія. Одеса, 2007. 232 с.
2. Болотіна Н. Б. Соціальне законодавство України: Гендерна експертиза. Київ, 2001. 82 с.
3. Боротьба зі злочинами на ґрунті ненависті : Рішення Ради Міністрів ОБСЄ від 2 груд. 2009 р. № 9/09. URL: <https://www.osce.org/uk/node/180146?download=true>
4. Буроменський М. В. Міжнародне право: Гендерна експертиза. Київ, 2001. 40 с.
5. Гінарару А. Від заборони дискримінації до сприяння рівності : посіб. для тренерів / Міжнар. орг. праці. 2010. 66 с.
6. Голяк Л. В. Спеціалізовані омбудсмени у гендерному мейнстрімінгу: досвід Скандинавських країн. *Держава і право. Серія «Юридичні і політичні науки»*. 2011. Вип. 52. С. 179–184.
7. Дашковська О. Дискримінація за ознакою статі: деякі загальнотеоретичні аспекти. *Вісник Академії правових наук України*. 2005. № 3 (42). С. 219–226.
8. Директива Ради Європейського Союзу 97/80/ЄС від 15 грудня 1997 року про обов'язок доказування стосовно дискримінації на основі статі. URL: <http://old.minjust.gov.ua/45835>
9. Дискримінація в Україні – проблеми і перспективи її подолання : аналіт. звіт / Укр. незалеж. центр політ. дослідж., 2012. URL: http://diversipedia.org.ua/sites/default/files/discrimination_policy_paper_sep20123.pdf
10. Інструкція з проведення гендерно-правової експертизи : затв. наказом М-ва юстиції України від 12 трав. 2006 р. № 42/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v42_5323-06
11. Ліончук Р. Термін «гендер» у науковому дискурсі: вітчизняний та зарубіжні підходи. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 2. С. 66–70.
12. Марценюк Т. Повернення публічного сексизму або як «убити словами». URL: <http://rova.ua.org.ua/povernennya-publichnoho-seksyzmu-abo-yak-ubyty-slovamy/>
13. Оксамитна С. М. Гендерні ролі та стереотипи : навч. посіб. Київ, 2004. 536 с.

14. Оніщенко Н. М. Гендерні права: «першорядність» чи «другорядність»? *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2017. № 1. С. 22–26.
15. Оніщенко Н. М. Принцип рівності у соціальних відносинах. Принцип рівності у праві: теорія і практика : монографія / за заг. ред. Н. М. Оніщенко. Київ, 2014. 378 с.
16. Оніщенко Н. М., Львова О. Л. Гендерна рівність: крок до розвитку чи моральна криза сучасного суспільства? *Держава і право*. 2013. № 62. С. 3–11.
17. Оніщенко Н., Матвієнко О. Гендерні правовідносини: поняття, сутність, природа та значення. *Держава і право. Юридичні і політичні науки* : зб. наук. пр. Київ, 2006. Вип. 33. С. 90–96.
18. Питання проведення антидискримінаційної експертизи та громадської антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів : постанова Каб. Міністрів України від 30 січ. 2013 р. № 61. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2013-%D0%BF>
19. Полупан К. А. Стоп насильству в сім'ї. URL: <https://km.dn.court.gov.ua/sud0530/pres-centr/news/257006/>
20. Попов М. П. Механізми державного управління в сфері гендерної політики: міжнародний досвід та перспективи України. *Актуальні проблеми політики*. Одеса, 2005. Вип. 24. С. 65–77.
21. Равлінко З. П. До питання про співвідношення принципів рівності суб'єктів права та заборони дискримінації. *Держава та регіони*. 2014. № 3 (45). С. 4–7.
22. Равлінко З. П. Заборона дискримінації: деякі історичні аспекти становлення. *Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 10–11 квіт. 2015 р.). Одеса, 2015. Ч. 1. С. 18–21.
23. Равлінко З. П. Заборона дискримінації: проблеми судової практики. *Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17–18 жовт. 2014 р.). Харків, 2014. С. 21–23.
24. Равлінко З. П. Керівні положення про заборону дискримінації в правовій системі України у світлі практики Європейського суду з прав людини. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 5. С. 41–44.
25. Равлінко З. П. Принцип недискримінації: деякі аспекти його визначення. *Права та обов'язки людини у сучасному світі* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 14–15 листоп. 2014 р.). Одеса, 2014. С. 16–18.
26. Равлінко З. П. Рівність суб'єктів права та заборона дискримінації: до питання про співвідношення принципів. *Митна справа*. 2014. № 2 (2.2). С. 15–19.
27. Равлінко З. П. Теоретико-філософські засади становлення поняття дискримінації та її заборони. *Митна справа*. 2015. № 2 (2.2). С. 37–42.

Тема 4. Базові доктрини Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок, їх застосування в Україні

План

1. Загальна характеристика Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок, їх застосування в Україні.
2. Принцип недискримінації.
3. Принцип рівності.
4. Принцип зобов'язань держави.
5. Ключові зобов'язання держав щодо ліквідації гендерної дискримінації.
6. Практична реалізація CEDAW: досвід інших держав.
7. Відповідність законодавства України вимогам CEDAW.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Охарактеризуйте вихідні положення CEDAW.
2. Складіть блок-схему основних принципів CEDAW.
3. Складіть порівняльну таблицю ключових зобов'язань держав щодо ліквідації гендерної дискримінації (держави на вибір студента).
4. Порівняйте способи практичної реалізації CEDAW у різних країнах світу (держави на вибір студента).
5. Випишіть 5 законодавчих положень національного законодавства, що свідчать про відповідність законодавства України вимогам CEDAW.

Література:

1. Відповідність окремих законів України вимогам Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: аналіт. звіт / Х. Куевас, Г. Христова, М. Хавронюк. URL: <http://www.coe.int/uk/web/stopviolence-against-women-ukraine/publications/project>
2. Гендерна політика та інституційні механізми реалізації в Україні : Нац. огляд виконання Україною Пекін. декларації та Платформи дій і заключ. документів Двадцять третьої спеціал. сесії Генер. Асамблеї ООН. URL: [file:///C:/Users/admin/Downloads/genderna_politika_ukr_web%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/genderna_politika_ukr_web%20(1).pdf)
3. Грицяк Н. В. Теоретико-методологічні засади формування й реалізації державної гендерної політики в Україні : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. Київ, 2005. 36 с.
4. Даудова Г. В. Формування та реалізація державної гендерної політики в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2008. 16 с.
5. Дашковська О. Гендерна політика у сфері зайнятості населення: досвід США. *Проблеми порівняльного правознавства*. 2010. № 2 (61). С. 163–168.
6. Дашковська О. Р. Значення принципу гендерної рівності в механізмі забезпечення прав і свобод людини і громадянина (міжнародно-правовий аспект). *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 1 (56). С. 78–86.
7. Декларація про викорінення насильства щодо жінок : проголошена резолюцією Генер. Асамблеї ООН від 20 груд. 1993 р. № 48/104. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_506
8. Загальна рекомендація № 19: насильство щодо жінок Комітету CEDAW, прийнята на 11-й сесії Комітету у 1992 р. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/cedaw_handbook/cedaw_rec19.pdf
9. Інструментарій ЄС з урахування гендерних аспектів у співпраці задля розвитку : слов. термінів з питань гендеру та розвитку / Європ. комісія. Брюссель, 2004. URL: <http://library.euneighbours.eu/content/eu-toolkit-mainstreaming-gender-developmentcooperation-glossary-gender-and-development-term>
10. Копиленко О. Л. Правовий статус і гендерна політика: виміри та підходи. Впровадження гендерних підходів у роботу Комітетів Верховної Ради України : практ. посіб. Київ, 2005. 40 с.
11. «Людиною року» в Австралії став борець за гендерну рівність. Жіночий консорціум України. URL: http://wcu-network.org.ua/possessing-equal-rights/news/Ljudinoju_roku_v_Avstrali_stav_borec_za_gendernu_rvnst
12. Модельні справи із застосування Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок / Л. І. Григор'єва, О. М. Руднева, Г. О. Христова. Київ, 2006. 184 с.
13. Національний план дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок до 2021 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-go-planu-dij-z-vikonannya-rekomo-zhinok-do-vosmoyi-periodichnoyi-dopovidi-ukrayini-pro-vikonannya-konvenciyi-pro-likvidaciyu-vsih-form-diskriminaciyi-shchodo-zhinok-na-period-do-2021-roku>

14. Національні системи моніторингу дискримінації: огляд міжнародного досвіду : міжнар. дослідж. / Лінда Гершковіц. Програма розвитку ООН в Україні, 2013. URL: www.ombudsman.gov.ua/files/documents/MSDiscrim5Ukr_final.pdf

15. ОБСЄ представляє результати Дослідження з питань добробуту та безпеки жінок в Україні під час кампанії «16 днів активізму проти гендерно-зумовленого насильства». URL: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/440375>

16. Оприлюднена кількість українців, постраждалих від торгівлі людьми за 5 років. Правовий простір. URL: <http://legalspace.org/ru/romski-poseredniki-u-sferi-okhoroni-zdorovya/item/10110-opryliudnena-kilkist-ukraintsivpostrazhdalykh-vid-torhivli-liudmy-za-5-rokiv>

17. Порадник із запобігання та протидії дискримінації / Нац. шк. суддів України. URL: <https://rm.coe.int/non-discrimination-guidebook-final/16808cb2e1>

18. Посібник з європейського антидискримінаційного права / Агенція Європ. Союзу з питань основоположних прав. Київ, 2013. 196 с.

19. Результати досліджень американської Національної асоціації жінок-юристів. URL: <http://www.nawl.org/cm/ld/fid=506>.

20. Фінська нагорода за гендерну рівність. Це Фінляндія. 14 груд. 2017 р. URL: <https://finland.fi/ru/zhizn-i-obshhestvo/53351/>

21. Франція ухвалила закон про рівність між чоловіками і жінками. Жіночий консорціум України. URL: https://wcu-network.org.ua/ua/possessing-equal-rights/news/Francja_uxvalila_zakon_pro_rvnst_mzh_cholovkami_zhnkami

Тема 5. Тимчасові спеціальні заходи забезпечення гендерної рівності: сучасний стан реалізації в Україні та досвід міжнародних країн

План

1. Поняття та види тимчасових спеціальних заходів забезпечення гендерної рівності.

2. Співвідношення понять «позитивні дії» та «позитивна дискримінація».

3. Навчання, квотування, преференції, перевага при працевлаштуванні.

4. Міжнародний досвід застосування тимчасових спеціальних заходів забезпечення гендерної рівності.

5. Спеціальні заходи забезпечення гендерного балансу зайнятості у приватному секторі.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Розкрийте зміст понять: «тимчасові спеціальні заходи забезпечення гендерної рівності», «позитивні дії» та «позитивна дискримінація».

2. Складіть блок-схему «Співвідношення понять: «позитивні дії» та «позитивна дискримінація»».

3. Складіть порівняльну таблицю: «Тимчасові спеціальні заходи забезпечення гендерної рівності» в Україні та ЄС (держава на вибір студента).

4. Визначте спеціальні заходи забезпечення гендерного балансу зайнятості у приватному секторі у одній з держав на Ваш вибір.

5. Які з положень міжнародного досвіду застосування тимчасових спеціальних заходів забезпечення гендерної рівності необхідно імплементувати Україні?

6. Вирішіть тест:

1) *Статева преференція – це:*

а) перевага, пільга, яка надається представникам певної статі у користуванні чимось;

б) поведінка, яка потребує менших затрат часу і дає хороший результат для певної статі;

в) скидка на товар.

2) *Гендерна сегрегація це:*

- а) політика примусового поділу земельної ділянки для конкретної статі;
- б) дії державних органів по відновленню гендерної рівності;
- в) різновид дискримінації, який полягає у фактичному чи юридичному відокремленні в межах одного суспільства тих суспільних груп, які вирізняються за гендерними ознаками, та в подальшому законодавчому обмеженні їхніх прав.

Література:

1. Лосіхін О. Використання досвіду інституцій Європейського Союзу в удосконаленні нормативного забезпечення гендерної спрямованості державного управління. *Вісник Національної академії державного управління*. 2012. № 11. С. 232–239.
2. Мельник Т. Закон Боснії і Герцеговини «Про рівність статей» від 21 черв. 2002 р. Київ, 2004. С. 178–186.
3. Мельник Т. М. Гендер у світовій і національній думці. *Науковий світ*. 2005. № 12. С. 2–4.
4. Мельник Т. М. Міжнародний досвід гендерних перетворень. Київ, 2004. 320 с.
5. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права: позиція держави та погляд громадянського суспільства : зб. док. / упоряд. Г. О. Христова ; наук. ред. О. М. Руднева. Київ, 2007. 240 с.
6. Національний огляд виконання Україною Пекінської декларації та Платформи дій і заключних документів Двадцять третьої спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН. URL: http://www.fes.kiev.ua/new/wb/media/publikationen/gender_policy_ukr_WEB.pdf
7. Погребняк С. Роль принципу недискримінації в загальній концепції рівності. *Вісник Академії правових наук України*. Харків, 2007. № 3 (50). С. 23–34.
8. Правові та кримінологічні засади запобігання насильству в сім'ї. Київ, 2005. 124 с.
9. Практичний посібник з аргументації у справах щодо дискримінації / упоряд.: С. Заєць, Р. Мартиновський. URL: file:///C:/Users/admin/Downloads/Arguments_Handbbook_Final.pdf
10. Принципи однакового ставлення та заборона дискримінації за ознакою статі в галузі праці / Г. В. Федькович, Р. І. Поцюрко, І. Б. Трохим, М. С. Чумало. *Персонал*. 2007. № 4. URL: <http://www.personal.in.ua/article.php?id=483>
11. Черняхівська В. В. Гендерна політика в системі державного управління: Україна та європейський досвід : дис. ... канд. наук з держ. Упр. Київ, 2017. 257 с.

Тема 6. Правові проблеми забезпечення та реалізації гендерної рівності в Україні

План

1. Загальна характеристика Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків».
2. Інституційні заходи протидії статевій дискримінації в Україні (Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»).
3. Правові та соціальні аспекти домашнього насильства (Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»).
4. Законодавчі механізми боротьби з торгівлею людьми (Закон України «Про протидію торгівлі людьми»).
5. Ратифікація Стамбульської конвенції та її ефективність для України.
6. Юридична відповідальність за порушення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Розкрийте правові проблеми забезпечення та реалізації гендерної рівності в Україні.
2. Підготуйте таблицю «Інституційні заходи протидії статевій дискримінації в Україні» на підставі Законів України: «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про протидію торгівлі людьми».
3. Складіть блок-схему: «Можливості практичної реалізації основних положень Стамбульської конвенції».
4. Обґрунтуйте чому обов'язкова строкова військова служба для чоловіків, передбачена законом не є дискримінацією за ознакою статі (ст. 6 Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків»).
5. Підготуйте реферат на тему: «Юридична відповідальність за порушення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків».

Література:

1. Законотворчість: забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків / за ред. О. І. Руслової, Е. Р. Рахімкулова. Київ, 2006. 189 с.
2. Збір даних стосовно насильства щодо жінок та домашнього насильства: в рамках вимог Стамбульської Конвенції. URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804951d5>
3. Інформаційна кампанія «Розірви коло». URL: <https://rozirvykolo.org/>
4. Ісаєва Т.А. На шляху до гендерної рівності. URL: <https://docplayer.net/56165403-Rivnosti-a-shlyahu-do-g'endernoyi-tetyana-isaieva-redaktorka-informaciyNOProsvitnickogo.html>
5. Коментар до Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Запоріжжя, 2011. 168 с.
6. Кулачек О. І. Гендерна паритетність у державному управлінні: становлення та тенденції розвитку в Україні : дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2003. 225 с.
7. Кулачек О. І. Розвиток гендерної політики в Україні: реалії та перспективи. *Вісник УАДУ*. 2001. № 4. С. 297–303.
8. Кулачек О. І. Роль жінки у державному управлінні: старі образи, нові обрії : монографія. Київ, 2005. 301 с.
9. Лазар І. Г. Вдосконалення механізмів формування та реалізації гендерної політики в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2007. 20 с.
10. Лазар І. Г. Гендерна політика: поняття, визначення, управлінські підходи : слов.-довід. Львів, 2005. 142 с.
11. Левченко К. Б. Гендерна політика в Україні: визначення, формування, управління : монографія. Київ, 2003. 343 с.
12. Левченко К. Б. Гендерне тяжіння. Київ, 2019. 189 с.
13. Левченко К. Б. Закон «Про попередження насильства в сім'ї» потребує негайного вдосконалення. *Голос України*. 2007. 11 квіт. (№ 63). С. 11.
14. Левченко К. Б. Насильство стосовно жінок: законодавчі та адміністративно-організаційні заходи протидії (1995–2002 роки). *Право і безпека*. 2002. № 2. С. 90–94.
15. Левченко К. Б. Права жінок: зміст, стан та перспективи розвитку : монографія. Харків, 2001. 360 с.
16. Левченко К. Б. Система надання допомоги дітям, що стали жертвами торгівлі людьми в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. URL: <http://prava.kiev.ua/z2.php>
17. Мінрегіон: Українські суди хочуть пристосувати до потреб відвідувачів з дітьми – планують облаштувати baby room та кімнату «маленький свідок». URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/minregion-ukrayinski-sudi-hochut-pristosuvati-do-potreb-vidviduvachiv-z-ditmi-planuyut-oblashtovuvati-baby-room-ta-kimnatu-malenskij-svidok>

18. Мінсоцполітики започаткувало співпрацю з Секретаріатом ОБСЄ у сфері протидії торгівлі людьми. Офіційний портал Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/15401.html>

19. Погребняк С. П. Втілення принципу рівності в юридичних актах. *Вісник Академії правових наук України. Харків, 2006. № 3 (46). С. 8–20.*

20. Руднева О. М. Гендерна рівність у праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2002. 18 с.

21. Уварова О. Права жінок і гендерна нерівність в Україні. URL: <https://helsinki.org.ua/prava-zhinok-i-henderna-rivnist-v-ukrajini-o-uvarova/>

Тема 7. Міжнародних захист гендерних прав на працю

План

1. Поняття та види дискримінації за ознакою статі на ринку праці та професійна сегрегація.

2. Загальна характеристика сексизму, сексистської реклами; сексистських висловлювань у правовідносинах на ринку праці.

3. Причини та передумови дискримінації в оплаті праці.

4. Феномени «скляного ліфту»/«скляної стелі» та «скляних стін».

5. Відпустки для чоловіків та жінок, як забезпечити гендерний баланс?

6. Політика балансу між роботою та сімейними обов'язками. «Дружнє до сім'ї робоче середовище».

7. Механізм притягнення до відповідальності роботодавця за переслідування на робочому місці, сексуальні домагання.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Розкрийте значення термінів «дискримінації за ознакою статі на ринку праці», «професійна сегрегація», «сексизм».

2. Наведіть конкретні 2-3 приклади дискримінації на ринку праці у формі: «скляного ліфту»/«скляної стелі» та «скляних стін».

3. Зазначте відомі Вам механізми гендерного збалансування відпусток для чоловіків та жінок?

4. Складіть блок-схему: «Дружнє до сім'ї робоче середовище».

5. Підготуйте порівняльну таблицю: «Політика балансу між роботою та сімейними обов'язками» в Україні та інших зарубіжних країнах (держава на вибір студента).

6. Підготуйте реферат на тему: «Механізм притягнення до відповідальності роботодавця за переслідування на робочому місці, сексуальні домагання».

7. Проаналізуйте рішення ЄСПЛ із запропонованого списку на Ваш вибір, випишіть основні судові положення забезпечення гендерної рівності у сфері праці.

8. Вирішіть тест:

1) В якій країні передбачають адміністративні санкції за несправедливу оплату за однакову роботу для жінок і чоловіків?

а) Австрія

б) Швеція

в) Іспанія

2) Оберіть типові «чоловічі» професії:

а) військовий, поліцейський, політик;

б) менеджер, журналіст, гінеколог;

в) продавець, секретар, кухар.

3) Чи є право на відпустку по догляду за дитиною до досягнення 3-річного віку гендерно чутливим?

- а) так, мають і мати і батько;
- б) ні, надається тільки матері;
- в) так, надається всім родичам дитини.

4) Дружина веде домашнє господарство, виховує двох малолітніх дітей, доходу окрім соціальних виплат на дітей не отримує, чоловік, який забезпечує утримання родини не надає дружині грошових коштів у необхідному обсязі, який вид насильства має місце?

- а) психологічне насильство;
- б) фізичне насильство;
- в) екологічне насильство.

Література:

1. Анатомія німецького побуту: як розподілені ролі чоловіка і жінки в сім'ї. URL: <https://www.dw.com/uk>

2. Андрій В. Жінки і ринок праці: деякі гендерні аспекти. *Рівність жінок і чоловіків в Україні. Правові аспекти* : матеріали міжн. наук.-практ. конф. «Сприяння гендерній рівності» (Київ, 20–21 листоп. 2000 р.). Київ, 2000. С. 174–177.

3. Військовослужбовець-чоловік має право на відпустку по догляду за дитиною: ЄСПЛ. URL: <https://mkozachuk.blogspot.com/2019/06/blog-post.html>

4. Гончарова Н. В. «Ігри» для хлопчиків (гендерні аспекти реалізації кар'єрних домагань). Київ, 2003. 264 с.

5. Гендерна рівність у родині: відпустка по догляду за дитиною. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України. URL: <http://old.razumkov.org.ua/upload/Gender-FINAL-S.pdf>

6. Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці : від 18 черв. 1998 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_260

7. Декрет» для тата. Чому в Європі це – норма, а в Україні – виняток. URL: <https://hromadske.ck.ua/dekret-dlya-tata-chomu-v-yevropi-tse-norma-v-ukrayini-vynyatok/>

8. Канада законодавчо урівняє зарплати чоловіків та жінок. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2396918-kanada-zakonodavco-urivnae-zarplati-colovikiv-ta-zinok.html>

9. Козловська О. В., Романюк А. Й., Урумський В. І. Діагностика професійної компетентності педагогічних працівників : зб. тестів для керівників закл. освіти. Тернопіль, 1999. С. 14–17.

10. Комплексний гендерний підхід у системі інспекції праці України / Жоан Палет і Віларо ; Міжнар. бюро праці. Київ, 2010. 48 с.

11. Конвенція МОП № 156 «Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_010#Text

12. Магдюк Л. Б. Вплив гендерних стереотипів на представлення жінок і чоловіків на ринку праці. *Terrasoft*. 2011. № 5. С. 7–10.

13. Мороз А. В. Соціально-психологічна компетентність щодо реагування на скарги з питань гендерної дискримінації. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2012. Вип. 2 (14). С. 150–155.

14. Німецьких роботодавців змусили подолати розрив в оплаті праці жінок і чоловіків. URL: <https://hromadske.radio/news/2018/01/06/nimeckyyh-robotodavciv-zmusyly-podolaty-rozryv-v-oplati-praci-zhinok-i-cholovikiv>

15. Слотер А.-М. Між двох вогнів. Чому ми досі обираємо між роботою та сім'єю. Київ, 2018. 280 с.

МОДУЛЬ 2

Тема 8. Ключові міжнародні тенденції забезпечення гендерної рівності у праві на освіту

План

1. Гендерний баланс у доступі освіти.
2. Освітні гендерні стереотипи.
3. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року, Операційний план з її реалізації на 2022–2024 роки.
4. Обов'язкова антидискримінаційна експертиза освітнього контенту.
5. 3R стратегія досягнення гендерної рівності у школі та гендерний аудит закладів освіти.
6. Гендерне бюджетування в освіті.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Розкрийте значення термінів «освітні гендерні стереотипи», «гендерне бюджетування», наведіть кілька прикладів.
2. Які базові стандарти подолання статевої дискримінації передбачено у Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та Операційному плані з її реалізації на 2022–2024 роки?
3. Складіть блок-схему: «Обов'язкова антидискримінаційна експертиза освітнього контенту».
4. Випишіть основні способи 3R стратегії досягнення гендерної рівності у школі.
5. Підготуйте реферат на тему: «Гендерний аудит закладів освіти: міжнародний огляд».

Література:

1. Боброва Ю.Ю. Значення гендерної статистики в сучасній вищій юридичній освіті. Гендерні студії у вищій школі : сучасні виклики та досягнення : матеріали Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації з юридичних наук (м. Львів, 5 вересня – 16 жовтня 2022 року). Львів, С. 10–13.
2. Боброва Ю.Ю. Гендерний аспект вищої юридичної освіти в Україні. *Удосконалення професійної компетентності викладача юридичних дисциплін* : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації з юридичних наук (м. Одеса, 15 листопада – 26 грудня 2021 року). Одеса, С. 32–34.
3. Боброва Ю.Ю. Гендерні бар'єри доступу до військової освіти. *Військова освіта і наука: сьогодні та майбутнє* : матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26 листопада 2021 року). Київ, 2021. С. 18.
4. Відеоролик: Презентація Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a9fm1b54KmU>
10. Галаган А. О. Розробка заходу «Гендерна нерівність» для 5–9 класів. URL: https://botana.biz/prepod/klassnomu_rukovoditelyu/oc9ve838.html
5. Гендерна рівність в освіті. Посібник для тренерів. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 80 с. URL: https://gender.org.ua/images/lib/posibnyk_osvita.pdf
6. Гендерний аналіз в освіті: огляд концепцій. UNGEI. Нью-Йорк, 2012. URL: http://radaprogram.org/sites/default/files/publications/gender_public_policy_web.pdf
7. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз бюджетних програм з гендерної точки зору / ООН Жінки, Київ, 2016. URL: http://www.un.org.ua/images/documents/4463-UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf

8. Головашенко І.О. Гендерна освіта: послідовний доступ до суспільства рівних можливостей. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/32085/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
9. Каретна О.О. Освіта в досягненні гендерної справедливості: теорія та практичні особливості. Актуальні проблеми політики. 2012. Вип. 47. С. 233–239.
10. Кутова Н. А. Гендер і освіта. Жінка в Україні : міжвідом. наук. зб. Київ, 2001. Т. 23. С. 465–489.
11. Літвінова О. В. Вплив гендерних стереотипів на професійне самовизначення: теоретичний аспект. *Записки Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України* / за ред. С. Д. Максименка. Київ, 2005. Вип. 26, т. 3. С. 3–7.
12. Марценюк Т. Гендерна рівність у вищій освіті Німеччини: як втілюють політику рівних прав і можливостей. URL: <https://povaha.org.ua/henderna-rivnist-u-vyschij-osviti-nimechchynu-yak-vtilyuyut-polityku-rivnyh-prav-i-mozhlyvostej/>
13. Мунтян І. С. Гендерний підхід у професійній підготовці студентів вищих педагогічних закладів : дис. ... канд. пед. наук. Одеса, 2004. 205 с.
14. Навчальний посібник для суддів з питань судового провадження у кримінальних справах щодо торгівлі людьми з метою експлуатації праці / Нац. шк. суддів України. URL: <http://www.nsj.gov.ua/files/1446476335Manual%20for%20Judges.pdf>
15. Проблеми насильства в сім'ї: правові та соціальні аспекти / упоряд. О. М. Руднева. Харків, 1999. 212 с.
16. Хомишин І.Ю. Принцип доступності вищої освіти: питання комплексного розуміння. *Право і суспільство*. 2016. № 3. Ч. 2. С. 33–37. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2016/3_2016/part_2/7.pdf

Тема 9. Реалізація гендерної рівності у доступі до органів влади

План

1. Гендерний баланс у доступі до керівних посад, участі у прийнятті суспільно важливих рішень, політиці.
2. Представництво жінок і чоловіків у політичних партіях, громадських рухах, організаціях та об'єднаннях громадян тощо.
3. Жіночі організації в Україні та інших країнах світу, їх вплив на забезпечення доступу жінок до органів влади, кар'єру у них.
4. Квотування як інструмент підвищення представництва жінок у органах державної влади.
5. Механізми інтегрування концепції соціально-гендерної рівності в роботу органів державної влади.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Наведіть конкретні 2-3 приклади дискримінації жінок у доступі до органів влади.
2. Дослідіть представництво жінок і чоловіків у політичних партіях, громадських рухах, організаціях та об'єднаннях громадян на прикладі конкретної іноземної країни на Ваш вибір.
3. Підготуйте реферат на тему: «Жіночі організації в Україні та інших країнах світу, їх вплив на забезпечення доступу жінок до органів влади, кар'єру у них».
4. Складіть блок-схему: «Квотування як інструмент підвищення представництва жінок у органах державної влади».
5. Підготуйте порівняльну таблицю: «Інтегрування концепції соціально-гендерної рівності в роботу органів державної влади в Україні та країнах ЄС» (держава на вибір студента).

Література:

1. Бінерт О. Політика і материнство: quo vadis? URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/mater-batkiv/politika-i-materinstvo-quo-vadis-134727.html>
2. Впровадження гендерних підходів у роботу комітетів Верховної Ради України : практ. посіб. Київ, 2005. 186 с.
3. Карбовська Н., Литвинова Т., Магдюк Л. Інструменти інтегрування концепції соціально-гендерної рівності в роботу органів місцевої влади. 2010. URL: https://www.uwf.org.ua/files/gender_manual.pdf
4. Карбовська Н., Литвинова Т., Магдюк Л. Основні стратегії та методології гендерного інтегрування. Київ, 2008. 78 с.
5. Корреспондент: Жіноча частка. За кількістю жінок у владі Україна поступається багатьом країнам світу. URL: <https://ua.korrespondent.net/journal/1447311-korrespondent-zhinocha-chastka-za-kilkistyuh-zhinok-u-vladi-ukrayina-postupaetsya-bagatom-krayinam-svitu>
6. Літвін Л. А. Характеристика гендерного балансу в політичних системах скандинавських країн. *Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. 2011. № 2. С. 154–158.
7. Марцеляк О. Гендерна політика у зарубіжній та вітчизняній виборчій практиці. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2008. № 3 (13). С. 91–95.
8. Марценюк Т. Виклик стереотипам. Київ, 2017. 256 с.
9. Марценюк Т. Жінки Фінляндії: шлях до гендерної рівності. *Гендерний журнал «Я»*. 2006. № 3 (15). С. 30–32.
10. Марценюк Т. О. Відповідальне батьківство та гендерна рівність. *Гендерний журнал «Я»*. 2009. Спец. вип. С. 12–13.
11. Міжнародний досвід реалізації гендерної політики. URL: <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/763-міжнародний-досвід-реалізації-гендерної-політики>
12. Рудік О. М. Інтеграція гендерного аналізу в урядову діяльність: досвід Канади. *Теорія та історія публічного управління*. 2014. № 1–2 (3–4). С. 41–52.
13. Трудова зайнятість і професія. Жінки на керівних посадах. Сайт статистики Швейцарської Конфедерації. URL: http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/regionen/thematische_karten/gleichstellungsatlas/erwerb-sarbeits_und_beruf/fuehrungspositionen.html (дата звернення: 08.07.2019).
14. У ВРП обговорили питання гендерної рівності за участю консультантів структури «ООН Жінки» в Україні. URL: <http://www.vru.gov.ua/news/3514>

Тема 10. Механізми імплементації кращих зарубіжних моделей організації судочинства та гендерного законодавства

План

1. Діяльність судді: гендерно-правова характеристика.
2. Організаційно-правові основи забезпечення роботи суддів-чоловіків і суддів-жінок.
3. Гендерна характеристика морально-правових засад суддівської професії.
4. Формування внутрішнього переконання судді при прийнятті рішення в окремих категоріях цивільних справ, пов'язаних із проявами дискримінації за ознакою статі.
5. Вплив гендерного чинника на формування внутрішнього переконання судді під час прийняття рішень у кримінальному судочинстві.
6. Реалізація правового принципу гендерної рівності під час здійснення правосуддя.

7. Відмінності у типах професійно-правових проблем суддів за гендерним показником.

8. Реалізація гендерної рівності у країнах романо-германської правової сім'ї.

9. Ключові тенденції забезпечення гендерної рівності у країнах англо-американської правової сім'ї.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Розкрийте значення термінів: «діяльність судді».

2. Складіть блок-схему: «Організаційно-правові основи забезпечення роботи суддів-чоловіків і суддів-жінок».

3. Підготуйте реферат на тему: «Гендерна характеристика морально-правових засад суддівської професії»

4. Визначте основні фактори формування внутрішнього переконання судді при прийнятті рішення в окремих категоріях цивільних справ, пов'язаних із проявами дискримінації за ознакою статі.

5. Яким чином впливає гендер на формування внутрішнього переконання судді під час прийняття рішень у кримінальному судочинстві?

6. Складіть порівняльну таблицю: «Реалізація правового принципу гендерної рівності під час здійснення правосуддя у різних країнах світу» (країни на вибір студента).

7. Письмово систематизуйте відмінності у типах професійно-правових проблем суддів за гендерним показником.

8. Випишіть базові стандарти реалізації гендерної рівності у країнах романо-германської правової сім'ї.

9. Охарактеризуйте ключові тенденції забезпечення гендерної рівності у країнах англо-американської правової сім'ї.

Література:

1. Боброва Ю.Ю. Гендерне обличчя сучасного українського правосуддя: монографія. Харків, 2020. 448 с.

2. Цимбал Ю.Ю. Гендерно-чутливі судові справи: специфіка розгляду. *Публічне право*. 2018. № 2 (30). С. 208–213.

3. Боброва Ю.Ю. Деятельность судьи: гендерный аспект. *Leges si viata*. 2018. № 9. С. 35–39.

4. Боброва Ю.Ю. Гендерний пріоритет законодавства України. *Право і суспільство*. 2018. № 5. С. 3–9.

5. Боброва Ю.Ю. Гендерний вимір організаційно-правового забезпечення роботи судді. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 171–176.

6. Боброва Ю.Ю. Гендерна обумовленість відпусток судді: практично-правова проблема. *Приватне та публічне право*. 2018. № 4. С. 3–7.

7. Боброва Ю.Ю. Важливість урахування гендерного критерію при розподілі суддівського навантаження та визначенні спеціалізації судді з розгляду певної категорії справ. *Публічне право*. 2018. № 4 (32). С. 144–150.

8. Боброва Ю.Ю. Правовий принцип гендерної рівності суддів: сучасний погляд. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 7. С. 15–21.

9. Боброва Ю.Ю. Методологія гендерних досліджень суддівської діяльності. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 1. С. 3–8.

10. Bobrova Y. Gender aspect of the judge's leave. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 1 (volume 2). P. 11–16.

11. Боброва Ю.Ю. Окремі аспекти сутності гендеру в суддівській діяльності: до постановки проблеми. *Актуальні проблеми держави і права*. 2019. № 82. С. 34–39.

12. Боброва Ю.Ю. Многоаспектность морально-правовых основ профессии судьи. *Leges si viata*. 2019. № 5. С. 27–31.

13. Боброва Ю.Ю. Гендерні особливості психологічного портрета судді: теоретико-правовий аналіз. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2019. № 3 (37). С. 5–9.
14. Боброва Ю.Ю. Формування гендерного паритету в професії судді: історичний екскурс. *Правова позиція*. 2019. № 2 (23). С. 7–14.
15. Боброва Ю.Ю. Концепт керівника суду: гендерний вимір. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2019. Том 30 (69). № 3. С. 1–6.
16. Боброва Ю.Ю. Сучасне бачення реалізації гендерної рівності: проблеми теорії та судової практики. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 2. С. 3–7.
17. Боброва Ю.Ю. Про професійно-правові проблеми суддів-жінок та суддів-чоловіків. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2019. № 1. С. 9–13.
18. Боброва Ю.Ю. Винесення суддями окремої думки: гендерний дискурс. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 2. С. 4–8.
19. Боброва Ю.Ю. Можливості гендерного збалансування в судовій системі України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. № 1. С. 3–8.
20. Боброва Ю.Ю. Зарубіжний досвід гендерної організації судочинства: можливості та перспективи його впровадження в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 1. С. 3–8.
21. Боброва Ю.Ю. Огляд результатів дослідження гендерного аспекту суддівської діяльності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2019. № 83. С. 14–20.
22. Боброва Ю.Ю. Огляд міжнародного досвіду реалізації гендерного паритету: окремі питання. *Правові новели*. 2019. № 8. С. 7–15.
23. Боброва Ю.Ю. Гендерні маркери в судових рішеннях, пов'язаних з дискримінацією за ознакою статі. *The scientific heritage*. 27 серпня 2019 року. № 38. С. 14–19.
24. Боброва Ю.Ю. Окремі аспекти реалізації принципу гендерної рівності під час здійснення правосуддя. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 4. С. 4–9.
25. Боброва Ю.Ю. Гендерна парадигма суддівської діяльності у розрізі результатів емпіричного дослідження. *Публічне право*. 2019. № 3 (35). С. 159–165.
26. Боброва Ю.Ю. Феміда крізь гендерну призму: сучасний концепт. *Публічне право*. 2019. № 4 (36). С. 188–194.
27. Боброва Ю.Ю. Сучасна японська гендерно-правова парадигма. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2021. № 49. С. 8–11.
28. Боброва Ю.Ю. Інтеграція гендерної перспективи у правосуддя: сучасні виклики. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2021. № 4 (48). С. 50–53.
29. Забезпечення доступу жінок до правосуддя в Україні : навч. посіб. для суддів і прокурорів / Нац. шк. суддів України. URL: <https://rm.coe.int/training-manual-for-judges-and-prosecutors-on-ensuring-women-s-access-/168076429a>
30. Огренчук А. Гендерно-чутлива судова система. Чи готова Україна до виконання міжнародних зобов'язань у частині забезпечення рівності прав чоловіків і жінок? URL: http://zib.com.ua/ua/print/117266-chi_gotova_ukraina_do_vikonannya_mizhnarodnih_zobovyazan_u_c.html

Тема 11. Забезпечення та реалізація гендерних прав в умовах збройного конфлікту

План

1. Гендерно зумовлене насильство під час воєнних дій: міжнародне і національне розуміння.
2. Міжнародний досвід протидії сексуальному насиллю як засобу ведення війни в умовах воєнного конфлікту.
3. Правові та організаційні проблеми захисту прав, свобод та інтересів ВПО; осіб, які проживають на ТОТ та інших категорій, які постраждали від збройного конфлікту: гендерний аспект.
4. Жінки у секторі безпеки і оборони України.
5. Військовий облік жінок.
6. Детермінанти відновлення військових судів в Україні, перспективи представлення там жінок.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Розкрийте значення термінів: «гендерно зумовлене насильство», «сексуальне насильство» як засіб ведення війни в умовах воєнного конфлікту.
2. Наведіть 2-3 приклади успішного міжнародного досвіду протидії сексуальному насиллю як засобу ведення війни в умовах воєнного конфлікту.
3. Складіть блок-схему: «Правові та організаційні проблеми захисту прав, свобод та інтересів ВПО; осіб, які проживають на ТОТ та інших категорій, які постраждали від збройного конфлікту у гендерному розрізі».
4. Підготуйте реферат на тему: «Жінки у секторі безпеки і оборони України».
5. Випишіть основні законодавчі новели у військовому обліку жінок в Україні з 2022 по 2023 рік.
6. Складіть порівняльну таблицю: «Військові суди у різних країнах світу: представлення в них жінок» (країни на вибір студента).
7. Вирішіть тест:

1) Законодавством України визначено наступні види насильства у сім'ї?

- а) фізичне, економічне, сексуальне, психологічне;
- б) фізичне, економічне, сексуальне, вербальне;
- в) фізичне, економічне, сексуальне, нехтування обов'язками.

2) Оберіть проблеми з якими стикаються жінки ВПО в Україні?

- а) додаткове навантаження з виховання неповнолітніх дітей, догляду за пристарілими батьками; реальне забезпечення пільгових місць у закладах вищої, середньої та особливо дошкільної освіти дітей;
- б) відсутність посад за спеціальністю, низька зарплата;
- в) відсутність можливостей кар'єрного зростання.

3) Чи є дискримінацією за ознакою статі обов'язкова строкова військова служба для чоловіків?

- а) так
- б) ні
- в) це порушення прав і чоловіків і жінок.

Література:

1. Агресорам бій: як в Україні тепер будуть карати домашніх тиранів. URL: <https://politeka.net/news/society/728776-agressoram-boj-kak-v-ukraine-teper-budut-nakazyvat-domashnih-tiranov/>
2. Актуальні проблеми впливу збройного конфлікту на Сході України на появу й поширення гендерно обумовленого насильства та забезпечення доступу до правосуддя: зб. Тез наук. Доп. Наук.-практ. Конф. (Київ, 18 верес. 2020 р.) / Упоряд.: М.Г. Вербенський, В.О. Рядінська, Ю.Б. Ірха, О.І. Бочек. Київ : ВАІТЕ, 2020. 612 с. URL: <https://constitutionalist.com.ua/wp-content/uploads/2021/08/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D1%82%D0%B5%D0%B7-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%B9.pdf>
3. Ахтирська Н. М. Торгівля людьми в Україні: про що свідчить судова практика. Київ, 2006. 82 с.
4. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. Гендер і мілітаризація: сучасний концепт. *Юридичний бюлетень*. 2020. № 14. С. 9–15.
5. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. Гендерний аспект забезпечення демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони держави. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2020. № 2 (44). С. 32–35.
6. Bobrova Yu., Bobrov O. Respect for gender equality as a component of civilian democratic control over the military organisation of the state. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021 № 28 (1). P. 52–60.
7. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. Сучасна українська армія крізь гендерну призму. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2021. № 2 (46). С. 58–61.
8. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. Детермінанти та дорожня карта з відновлення військових судів в Україні. *Право і суспільство*. 2021. № 5. С. 3–9.
9. Bobrova Yu. Yu. Implementation of foreign gender competencies in the organization of judicial proceedings in terms of reforming the judicial system of Ukraine. *Новітні досягнення та вектори розвитку сучасної юриспруденції* : колективна монографія / За заг. Ред. Т. О. Коломоєць. Львів–Торунь. 2021. Ч. 1. С. 448 С. 1– 32.
10. Polishchuk O., Bobrova Yu., Bobrov Yu. The formation of a safety ecosystem in the context of ensuring the national homeland security. *International Journal of Safety and Security Engineering*. Vol. 11. № 6. P. 683–689.
11. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О., Іл'юк Д.Д. Перспективи розвитку юридичної служби Збройних Сил України в контексті міжнародного досвіду організації діяльності військово-юридичних служб армій країн-членів НАТО. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. № 6. С. 3–8.
12. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. До питання порядку передачі, примусового відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного стану. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects* : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». 2022. 1436 p. P. 1114–1122.
13. Боброва Ю.Ю. Генеза українського законодавства щодо військового обліку жінок. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 4. С. 3–7.
14. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. Притягнення російської федерації до відповідальності за воєнні злочини: правові проблеми та шляхи їх вирішення. *Держава та регіони*. 2023. № 1 (79). С. 185–190.
15. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. Військові суди як виклик сьогодення в умовах збройної агресії рф проти України: історична ретроспектива та генеза розвитку. *Military offences and war crimes: background, theory and practice* : collective monograph. Ed. By V.M. Stratonov. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». 2023. 876 p. P. 112–138.

16. Боброва Ю.Ю. Гендерна рівність крізь призму мілітаризації. *Актуальні проблеми впливу збройного конфлікту на Сході України на появу та поширення гендерно обумовленого насильства та забезпечення доступу до правосуддя* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 18 вересня 2020 року). Київ, 2020. С. 33–37.

17. Боброва Ю.Ю. Дотримання гендерного паритету у Збройних Силах України: сучасний стан. *Військова освіта і наука: сьогоднішня та майбутня* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27 листопада 2020 року). Київ, 2020. С. 47–48.

18. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. Актуальні питання реалізації гендерної рівності у Збройних силах України. *Розуміння маскулінності та гендерної рівності в секторі безпеки України* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25 березня 2021 року). Київ, 2021. С. 40–43.

19. Боброва Ю.Ю., Бобров Ю.О. Перспективи забезпечення та реалізації гендерної рівності у Збройних силах України. *Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони України*: стан, проблеми, перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 29 квітня 2021 року). Київ, 2021. С. 54–59.

20. Боброва Ю.Ю. Інтеграція гендерної рівності у Збройні сили України. *Молодіжна військова наука у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 23 квітня 2021 року). Київ, 2021. С. 140–141.

21. Боброва Ю.Ю. Сучасний стан залучення українських військовослужбовців у миротворчих операціях: гендерний розріз. *Спільні дії військових формувань і правоохоронних органів держави: проблеми та перспективи* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 22 жовтня 2021 року). Одеса, 2021. С. 42.

22. Боброва Ю.Ю. Роль гендерної статистики у забезпеченні та реалізації гендерної рівності у Збройних Силах України. *Актуальні питання роботи з персоналом у складових сектору безпеки і оборони. Традиційна та інноваційні підходи до наукових досліджень* : матеріали III Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 23 вересня 2022 року). Київ, 2022. С. 72–73.

23. Боброва Ю.Ю. Роль військових фемінітивів у забезпеченні та реалізації гендерної рівності у Збройних Силах України. *Розвиток громадянського суспільства як необхідна складова Європейської інтеграції України* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 6 жовтня 2022 року). Київ, 2022. С. 39–41.

24. Боброва Ю.Ю. До питання гендерно зумовлених загроз, пов'язаних зі збройною агресією. *Сектор безпеки і оборони України на захисті національних інтересів: актуальні проблеми та завдання в умовах воєнного стану* : матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Хмельницький, 24 листопада 2022 року). Хмельницький, 2022. С. 765–767.

25. Гендерні диспропорції в Україні під час війни. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/henderni-dysproportsiyi-v-ukrayini-pid-chas-viyny2>.

26. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. К.: Ваіте, 2019. 288 с.

27. Келлі Л. Насильство щодо жінок і дітей. Новий погляд на поліцейську діяльність, її інноваційність та професіоналізм : посіб. Для Ради Європи. Львів, 2011. 175 с.

28. Плохотнюк Н. Г. Ми не кухарки, а повноцінні бійці, у війни не жіноче обличчя? URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/my-ne-kukharky-a-rovnotsinni-biytsi-u-viyny-ne-zhinoche-oblychchya>

29. Права людини та гендерна рівність під час воєнних дій на території України: збірник тез доповідей учасників наукового форуму (17 червня 2022 року) / упор. Ірина Євхутіч. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с. URL: [file:///C:/Users/admin/Downloads/17_06_2022%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/17_06_2022%20(1).pdf)

Тема 12. Гендерна рівність і бізнес: труднощі та можливості

План

1. Бізнес-леді у сучасному діловому світі: можливості реалізації потенціалу.
2. Основні проблеми в бізнес кар'єрі жінок.
3. Жіночий/чоловічий стиль керівництва.
4. Суспільно-соціальні стереотипи кар'єрного зростання жінок.
5. Досвід виконання бізнесом зобов'язань держави у сфері забезпечення гендерної рівності.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Наведіть 2-3 приклади проблем, з якими стикаються в бізнес кар'єрі жінки?
2. Розкрийте практичні можливості реалізації власного потенціалу жінками у сучасному діловому світі.
3. Підготуйте реферат на тему: «Жіночий/чоловічий стиль керівництва».
4. Складіть блок-схему: «Досвід виконання бізнесом зобов'язань держави у сфері забезпечення гендерної рівності».
5. Складіть порівняльну таблицю: «Суспільно-соціальні стереотипи кар'єрного зростання жінок у різних країнах світу» (країни на вибір студента)..

Література:

1. Боброва Ю.Ю. Роль гендерної комунікації у досягненні статевого паритету: правові виклики сьогодення. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2020. № 1 (43). С. 27–31.
2. Бойко В. Жінка-юрист у сучасному світі. *Юридична газета on-line*. 2016. 10 берез. (№ 9–10 (507–508)). URL: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/zhinkayurist-u-suchasnomu-sviti.html>
3. Директива № 2006/54/ ЄС Європейського Парламенту і Ради Європи від 5 липня 2006 року про реалізацію принципів рівних можливостей і рівноправного поводження щодо чоловіків та жінок у питаннях працевлаштування і зайнятості (зі змінами). URL: old.noborders.org.ua/.../dyrektyva-200654ec-evropejskoho-parlamentu-ta-rady-vid-5
4. Дороніна Т. О. Гендерний менеджмент: детермінанти змісту та сутнісні чинники. *Освітній менеджмент: проблеми теорії та практики* : монографія / Т. О. Дороніна, С. М. Амеліна, В. В. Гаманюк. Кривий Ріг, 2014. С. 73–98.
5. Дотримання принципу рівного ставлення та недискримінації на робочому місці у державному та приватному секторах України : посіб. для роботодавців / Міжнар. орг. праці. 2010. URL: <http://csrgender.org.ua/posibnuk25.01.2010.pdf>
6. Корпорація «Оболонь» впроваджує гендерний план. URL: <http://gender.at.ua/news/2011-07-06-799>
7. Пампуха Л. О. Гендерні аспекти ефективного менеджменту. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2009. № 1 (25). С. 95–99.
8. Ставлення до ділової жінки в сучасному суспільстві. URL: <http://pan-ta-rani.com/54769-stavlennya-do-dilovijj-zhinci-v-suchasnomu-suspilstvi.html>
9. Стрельник О. О. Гендерна нерівність та соціальний статус жінки в сучасному українському суспільстві : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.01 / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2003. 20 с.

10. Сулова О. І. Аналіз державної політики та нормативно-правових актів на відповідність принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Київ, 2017. 90 с.
11. Ткалич М. Г. Гендерна психологія : навч. посіб. Київ, 2011. 248 с.
12. Ткалич М. Г. Психологія гендерної взаємодії персоналу організацій : дис. ... д-ра психол. наук. Київ, 2016. 500 с.
13. Ткалич М. Г. Психологія гендерної взаємодії персоналу організацій : монографія. Київ ; Запоріжжя, 2015. 315 с.
14. Цюпин Б. Жінки і бізнес у Великій Британії. URL: <https://www.radio-svoboda.org/a/28747365.html>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Написання реферату є необхідною складовою навчального процесу, яка дає змогу студентів проявити свої творчі здібності в сфері проведення самостійних досліджень з теоретичних і практичних проблем трудового права. Метою написання реферату є організація науково-дослідницької роботи студентів з врахуванням певних вимог, а саме:

а) системно і творчо, коректно і критично осмислювати існуючі погляди науковців на окремі теоретичні і практичні проблеми гендерної рівності;

б) самостійно знаходити шляхи вирішення проблем міжнародного захисту гендерних прав, виходячи із сучасного стану законодавства та практики його застосування;

в) системно і комплексно аналізувати правові норми, що регулюють відносини у сфері забезпечення та реалізації гендерної рівності;

г) робота повинна носити творчий характер і відображати додержання етичних норм проведення наукових досліджень, тобто бути забезпеченою науковим апаратом (посилання, наведення цитат, вказівки на джерела, які використовувалися у роботі таблиць, схем, статистичних даних тощо);

д) робота повинна бути оформленою у відповідності до визначених вимог, своєчасно здана на кафедрі науковому керівникові.

Реферат виконується у відповідності із запропонованою тематикою. Студент може запропонувати свій варіант теми реферату, що погоджується з викладачем.

Після вивчення необхідної літератури, підбору матеріалів законодавства й судової практики студент складає план роботи. Запропонований план роботи є орієнтовним, студент може запропонувати свій варіант плану. При цьому слід звернути увагу на дві обставини: по-перше, запропонований студентом план повинен забезпечити повне розкриття обраної теми; по-друге, план не може бути надто детальним і включення до нього додаткових питань не повинне призвести до надмірного збільшення обсягу роботи або відхилення від її теми.

Реферат повинен включати:

- назву та зміст роботи;
- вступ, в якому визначається актуальність проблеми, мета та завдання дослідження;
- основну частину, в якій висвітлюються основні проблеми та ступінь їхнього дослідження у доктрині трудового права, аналіз судової практики;
- висновки, в яких визначаються основні підсумки дослідження;
- список використаних джерел.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. Що є предметом та об'єктом навчальної дисципліни «Міжнародних захист гендерних прав».
2. Які методи гендерних досліджень?
3. Що таке гендер, фемінізм, сегрегація, фемінність/маскуліність?
4. Якими є сучасні гендерні стереотипи?
5. Як проявляється гендерна дискримінація?
6. Як співвідносять поняття гендерна рівність і дискримінація за ознакою статі?
7. Форми гендерної дискримінації.
8. Можливості гендерної експертизи законодавства.
9. Шляхи подолання гендерної дискримінації.
10. Принцип недискримінації за CEDAW.
11. Принцип рівності за CEDAW.
12. Принцип зобов'язань держави за CEDAW.
13. Ключові зобов'язання держави щодо ліквідації гендерної дискримінації за CEDAW.
14. Що таке тимчасові спеціальні заходи щодо забезпечення гендерної рівності?
15. Які є види тимчасових спеціальних заходів щодо забезпечення гендерної рівності?
16. Що таке навчання, квотування, преференції? Яка їх роль у досягненні гендерного паритету?
17. Яким є досвід інших держав у застосуванні тимчасових спеціальних заходів щодо забезпечення гендерної рівності.
18. З якими правовими проблемами стикнулася Україна під час забезпечення та реалізації гендерної рівності?
19. Стамбульська конвенція, її роль для України.
20. Яка відповідальність встановлена за порушення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків?
21. Яким є правовий механізм боротьби з гендерним насильством?
22. Які прояви та види дискримінації за ознакою статі на ринку праці?
23. Що таке професійна сегрегація?
24. Чи відрізняється оплата праці чоловіків і жінок?
25. Який законодавчий механізм протидії сексизму, сексистській рекламі; сексистським висловлюванням на ринку праці?
26. У який спосіб можна притягнути до відповідальності роботодавця за переслідування на робочому місці, за сексуальні домагання?
27. Феномени «скляного ліфту»/«скляної стелі» та «скляних стін». «Дружне до сім'ї робоче середовище».
28. Чи є гендерно чутливою відпустки для чоловіків та жінок?
29. Чим характеризується політика балансу між роботою та сімейними обов'язками?

30. Якими є освітні гендерні стереотипи?
31. Чи має місце дискримінація за статевою ознакою у доступі до дошкільної, загальної середньої, професійної та вищої освіти?
32. Якими базовими положеннями характеризується Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року, схвалена Кабінетом Міністрів України та Операційний план з її реалізації на 2022–2024 роки?
33. Які результати може дати 3R стратегія досягнення гендерної рівності у школі?
34. Яким є ефективне гендерне бюджетування в освіті?
35. Чи відрізняється числовий показник участі чоловік і жінок у прийнятті суспільно важливих рішень в державі?
36. Чи є гендерно чутливим доступ до керівних посад, досягнення більш високих щаблів професійного зростання для чоловіків і жінок?
37. Яким є представництво жінок у політичних партіях, громадських рухах, організаціях та об'єднаннях громадян?
38. Які Вам відомі жіночі організації в Україні та інших країнах світу, котрі активно впливають на забезпечення доступу жінок до органів влади, кар'єру у них?
39. Чи є квотування як механізм підвищення представництва жінок у органах державної влади ефективним на сучасному етапі?
40. Суддя це чоловік чи жінка?
41. Чи однаковим є організаційно-правове забезпечення роботи суддів-жінок і суддів-чоловіків?
42. Що впливає на формування внутрішнього переконання судді при прийнятті рішення в окремих категоріях цивільних справ, пов'язаних із проявами дискримінації за ознакою статі?
43. Якими є відмінності у типах професійно-правових проблем за гендерним показником?
44. Як реалізується гендерна рівність у країнах романо-германської правової сім'ї?
45. Якими ключові тенденції забезпечення гендерної рівності у країнах англо-американської правової сім'ї?
46. Що таке гендерно зумовлене насильство під час воєнних дій?
47. Яким чином світ протидіє сексуальному насиллю як засобу ведення війни в умовах воєнного конфлікту?
48. З якими проблемами стикаються ВПО, особи які проживають на ГОТ та інших категорії осіб, які постраждали від збройного конфлікту у гендерному розрізі?
49. Як представлені жінки у національному секторі безпеки і оборони?
50. Які новітні зміни відбулися у військовому обліку жінок?
51. Чи потрібні Україні військові суди? Чи зможуть у них працювати жінки?
52. З якими основними проблемами в кар'єрі стикаються жінки?
53. Якою є бізнес-леді у чоловічому діловому світі?
54. Жіночий стиль керівництва, який він?
55. Якими є суспільно-соціальні стереотипи кар'єрного зростання жінок?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти, судова практика:

1. Віденська декларація і Програми дій, прийнята на Всесвітній конференції з прав людини від 25 червня 1993 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_504
2. Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці : від 18 черв. 1998 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_260
3. Декларація про викорінення насильства щодо жінок : проголошена резолюцією Генер. Асамблеї ООН від 20 груд. 1993 р. № 48/104. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_506
4. Декларація про загальні засади державної політики України стосовно сім'ї та жінок : затв. Постановою Верхов. Ради України від 5 берез. 1999 р. № 475. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-14>
5. Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року : затв. постановою Каб. Міністрів України від 11 квіт. 2018 р. № 273. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/273-2018-%D0%BF>
6. Директива № 2006/54/ ЄС Європейського Парламенту і Ради Європи від 5 липня 2006 року про реалізацію принципів рівних можливостей і рівноправного поводження щодо чоловіків та жінок у питаннях працевлаштування і зайнятості (зі змінами). URL: old.noborders.org.ua/.../dyrektyva-200654ec-evropejsko-ho-parlamentu-ta-rady-vid-5
7. Директива 79/7/ЄС про рівне ставлення до чоловіків і жінок : від 19 груд. 1979 р. URL: <http://www.rac.org.ua/uploads/content/59/files/socialdimeuuacompendium.pdf>
8. Директива Ради Європейського Союзу 97/80/ЄС від 15 грудня 1997 року про обов'язок доказування стосовно дискримінації на основі статі.
9. Загальна рекомендація № 19: насильство щодо жінок Комітету CEDAW, прийнята на 11-й сесії Комітету у 1992 р. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/cedaw_handbook/cedaw_rec19.pdf
10. Збір даних стосовно насильства щодо жінок та домашнього насильства: в рамках вимог Стамбульської Конвенції. URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804951d5>
11. Інструкція з проведення гендерно-правової експертизи : затв. наказом М-ва юстиції України від 12 трав. 2006 р. № 42/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v42_5323-06
12. Конвенція МОП № 100 про рівне винагородження чоловіків та жінок за рівноцінну працю : від 29 черв. 1951 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002
13. Конвенція МОП № 103 про охорону материнства : переглянута у 1952 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_122
14. Конвенція МОП № 111 про дискримінацію в галузі праці та занять : від 25 черв. 1958 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161
15. Конвенція МОП № 156 про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками: від 23 черв. 1981 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_010/print
16. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок : від 18 груд. 1979 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_207
17. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
18. Конвенція про охорону материнства (переглянута 1952 р.). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_122
19. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція). URL: <https://rm.coe.int/1680096e45>
20. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print>

21. Концепція національних стандартів освіти суддів України : схвал. Наук.-метод. радою Нац. шк. суддів України 23 груд. 2014 р. URL: <http://nsj.gov.ua/ua/about/symbols/>
22. Кримінальний кодекс України : від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
23. Методичні рекомендації щодо ідентифікації випадків гендерної дискримінації та механізм надання правової допомоги : затв. наказом Координац. центру з надання правової допомоги 12 берез. 2019 р. № 33. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0033419-19>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : від 19 жовт. 1973 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : від 19 жовт. 1973 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
26. Пекінська декларація, прийнята на четвертій Всесвітній конференції зі становища жінок 15 вересня 1995 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_507
27. План дій ОБСЄ зі сприяння гендерній рівності : затв. Рішенням Ради міністрів № 14/04, MC.DEC/14/04 (2004 р.). URL: <http://www.osce.org/mc/23295?download=true>
28. Положення про порядок планування, надання відпусток, матеріальної допомоги та визначення потреб у санаторно-курортному лікуванні суддів апеляційних та місцевих судів загальної юрисдикції : погоджене Рішенням Ради суддів України від 17 берез. 2005 р. № 8. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/vr008414-05/sp:max10>
29. Положення про Раду суддів України : затв. рішенням X позачерг. з'їзду суддів України 16 верес. 2010 р. (у ред., затв. рішенням XIV позачерг. з'їзду суддів України 14 берез. 2017 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-10>
30. Положення про Урядового уповноваженого з питань забезпечення гендерної політики : затв. постановою Каб. Міністрів України від 7 черв. 2017 р. № 390. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/250049925>
31. Постанова Верховного Суду від 21 листопада 2018 року у справі № 756/2072/18 (провадження № 61-19328св18). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VS182524.html
32. Постанова Верховного Суду України від 2 жовтня 2013 року № 6-79цс13. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VS130374.html
33. Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Указ Президента України від 26 лип. 2005 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1135/2005>
34. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби в Збройних Силах України та інших військових формуваннях : Закон України від 6 верес. 2018 р. № 2523-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2523-19>
35. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запо-бігання та протидії дискримінації : Закон України від 13 трав. 2014 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1263-18>
36. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення» : постанова Пленуму Вищ. спеціаліз. суду України з розгляду цивіл. і кримін. справ від 17 жовт. 2014 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011740-14>
37. Про Експертну раду з питань розгляду звернень за фактами дискримінації за ознакою статі : наказ М-ва соціал. політики України від 8 черв. 2012 р. № 345. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=08U2LACBB8>
38. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 8 верес. 2005 р. № 2866-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>
39. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7 груд. 2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
40. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 6 вересня 2012 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

41. Про затвердження Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року : постанова Каб. Міністрів України від 11 квіт. 2018 р. № 273. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/273-2018-%D0%BF#n1>
42. Про затвердження Загального класифікатора спеціалізацій суддів та категорій справ: наказ Держ. суд. адмін. України від 19 черв. 2018 р. № 317. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/N_317_18
43. Про затвердження національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року : розпорядж. Каб. Міністрів України від 24 лют. 2016 р. № 113-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/113-2016-p/print1511764702283661>
44. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року : розпорядж. Каб. Міністрів України від 23 листоп. 2015 р. № 1393-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/248740679>
45. Про затвердження плану заходів з проведення національної кампанії «Стоп насильству!» на період до 2015 року : розпорядж. Каб. Міністрів України від 1 груд. 2010 р. № 2154-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2154-2010-%D1%80>
46. Про затвердження плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року : розпорядж. Каб. Міністрів України від 23 листоп. 2015 р. № 1393-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/248740679>
47. Про консультативно-дорадчі органи з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми : постанова Каб. Міністрів України від 5 верес. 2007 р. № 1087. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1087-2007-п>
48. Про належне забезпечення рівності трудових прав громадян при розгляді спорів, що виникають у сфері трудових відносин» : лист Вищ. спеціаліз. суду України з розгляду цивіл. і кримін. справ від 7 трав. 2014 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v-644740-14>
49. Про підвищення соціального статусу жінок в Україні : Указ Президента України від 25 квіт. 2001 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/283/2001>
50. Про проведення гендерно-правової експертизи : постанова Каб. Міністрів України від 12 квіт. 2006 р. № 504. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-%D0%BF>
51. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 156 про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками : Закон України від 22 жовт. 1999 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/full/t991196>
52. Про реалізацію принципів рівних можливостей і рівноправного поведіння щодо чоловіків та жінок у питаннях працевлаштування і зайнятості : Директива 2006/54/CE Європ. парламенту і ради від 5 лип. 2006 р. (зі змінами). URL: old.minjust.gov.ua/file/32405
53. Про Рекомендації парламентських слухань «Становище жінок в Україні: реалії та перспективи» : постанова Верхов. Ради України від 29 черв. 2004 р. № 1904-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1904-15>
54. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки : Указ Президента України від 20 трав. 2015 р. № 276/2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>
55. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
56. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 черв. 2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
57. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року : розпорядж. Каб. Міністрів України від 5 квіт. 2017 р. № 229-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249890469>
58. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року : розпорядж. Каб. Міністрів України від 10 жовт. 2018 р. № 728-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

59. Про Урядового уповноваженого з питань забезпечення гендерної політики : постанова Каб. Міністрів України від 7 черв. 2017 р. № 390. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/250049925>
60. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом Європейського Союзу) № 3501 від 20 листоп. 2015 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57162
61. Проект Закону про внесення змін до статті 31 Кримінального процесуального кодексу України (щодо удосконалення механізму здійснення кримінального провадження в суді першої інстанції). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=3423&skl=9
62. Проект Закону «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» № 0119 від 14 листоп. 2016 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=6049222
63. Проект Трудового кодексу України № 1658 від 27.12.2014. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53221
- Протокол № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_537
64. Протокол про взаєморозуміння між Верховним Судом України, Радою суддів України і Державною судовою адміністрацією України та Офісом Уповноваженого з федеральних судових справ Канади : від 9 листоп. 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_044
65. Рекомендація № 33 Комітету з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок «Загальна рекомендація щодо доступу жінок до правосуддя» (CEDAW/C/GC/33): 10 верес. 2015 р. URL: <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2019>.
66. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки : від 17 листоп. 2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38
67. Рекомендація № R (86) 12 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо заходів з попередження і зменшення надмірного робочого навантаження в судах : ухвал. Ком. міністрів Ради Європи на 399-му засід. заст. міністрів 16 верес. 1986 р. URL: <https://www.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/tek-86.doc>
68. Рекомендація Комісії європейських спільнот 92/131/EEC про захист гідності жінок і чоловіків у трудових відносинах : від 27 листоп. 1991 р. URL: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_case_law_handbook-_ukr.pdf
69. Рекомендовані показники середніх витрат часу на розгляд справ та коефіцієнтів складності справ за категоріями : Рішення Ради суддів України від 9 черв. 2016 р. № 46. URL: <http://www.rsu.gov.ua/en/events/risenna-rsu-no-46-vid-09062016-sodo-viznacenna-koefficientiv-navantazenna-na-suddiv>
70. Рішення Конституційного Суду України від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011 у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про Вищу раду юстиції». URL: <http://www.ccu.gov.ua/doccatalog/document?id=133548>
71. Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-04>
72. Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 р. № 15-рп/2004. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04>
73. Рішення Ради суддів України від 16 вересня 2016 р. № 65. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/documents/39>

74. Рішенням Ради суддів загальних судів № 22 від 13 лютого 2014 року схвалено проект Концепції реформування судової статистики та вдосконалення судової статистичної звітності. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2006>

75. Сімейний кодекс України : від 10 січ. 2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> \

76. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>

77. Типове Положення про збори суддів судів загальної юрисдикції : затв. Рішенням Ради суддів України від 4 черв. 2015 р. № 45. URL: https://court.gov.ua/userfiles/dodatok_do_r45.pdf

78. Факультативний протокол до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок : від 6 жовт. 1999 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_794

79. Центр «Ла-Страда Україна». URL: <https://www.facebook.com/lastrada-ukraine/photospcb.1750202661723477/1764499480293795/?type=3&theater>

80. Цілі сталого розвитку 2016–2030. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

Рішення ЄСПЛ до всіх тем

1. Рішення ЄСПЛ «Ван Раалте проти Нідерландів» від 21 лют. 1997 р. URL: <https://taxlink.ua/ua/court/sprava-van-raalte-proti-niderlandiv/>

2. Рішення ЄСПЛ «Вілліс проти Сполученого Королівства» від 11 черв. 2002 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/980_170.

3. Рішення ЄСПЛ «Зарб Адамі проти Мальти» від 20 черв. 2006 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO2778.html

4. Рішення ЄСПЛ «Карлґайнц Шмідт проти Німеччини» від 18 лип. 1994 р. URL: <http://european-court.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/karlxajns-shmidt-protiv-germanii-postanovlenie-evropejskogo-suda/>

5. Рішення ЄСПЛ «Константин Маркин против России» від 7 жовт. 2010 р. URL: <http://european-court.ru/tag/markin-protiv-rossii/>

6. Рішення ЄСПЛ «Петровік проти Австрії» (Petrovic v. Austria) від 26 трав. 2005 р. URL: <https://rm.coe.int/11-stec-and-others-v-the-united-kingdom-decision-06-07-2005-/16806b592a>

7. Рішення ЄСПЛ «Унал Текелі проти Туреччини» від 16 листоп. 2004 р. URL: [file:///C:/Users/admin/Downloads/002-4152%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/002-4152%20(2).pdf)

8. Рішення ЄСПЛ у справі «Опуз проти Туреччини» від 9 черв. 2009 р. URL: <http://www.alppp.ru/court/vysshie-sudy/06-2009/informacija-o-postanovlenii-espch-ot-09-06-2009-po-delu-opuz--protiv-turcii-zhaloba-33401.pdf>

9. Рішення ЄСПЛ у справі «Шулер-Цґрагген проти Швейцарії» від 28 трав. 1993 р. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/ac7e4fdea1043c2ac22580f8003e2afa/\\$FILE/CASE%20OF%20SCHULER-ZGRAGGEN%20v.%20SWITZERLAND.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/ac7e4fdea1043c2ac22580f8003e2afa/$FILE/CASE%20OF%20SCHULER-ZGRAGGEN%20v.%20SWITZERLAND.pdf)

**Відео, фільми з проблематики навчальної дисципліни,
рекомендовані до перегляду**

Відео на платформі YouTube:

URL: <https://youtu.be/faOaa-sgEIE>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HL5ioIGAcTI>

URL: https://www.youtube.com/watch?v=gP_v8ab7S54

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=BDd0Ca0JDpc>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QlfWDg-iqiM>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=A4nRhSyyZ2c>

URL: https://www.youtube.com/watch?v=taBSHHqmn9E&list=RDCMUcBJx3fpN2SY9W9zY3e2R1RA&start_radio=1&rv=taBSHHqmn9E&t=9

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a9fm1b54KmU>

Фільми:

1. «Великі очі», 2014 рік.
2. «Досить», 2002 рік.
3. «Ерін Брокович», 2000 рік.
4. «За статевою ознакою», 2018 рік.
5. «Квітка пустелі», 2009 рік.
6. «Колетт», 2019 рік.
7. «Люсія де Берк», 2014 рік.
8. «Посмішка Мони Лізи», 2003 рік.
9. «Небезпечний елемент», 2017 рік
10. «Прислуга», 2011 рік.
11. «Сестри Магдалини», 2002 рік.
12. «Стукачка», 2010 рік.
13. «Суфражистка», 2015 рік.
14. «Янголи із залізною хваткою», 2004 рік.

Боброва Ю.Ю.

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ГЕНДЕРНИХ ПРАВ

**Методичні рекомендації для практичних занять та
самостійної роботи студентів**

Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн.друк.арк.: 2,56. Зам №88.

**Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ «УжНУ»
88000, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89
E-mail: dep-editors@uzhnu.edu.ua**